

Châu Âu trong chính sách đối ngoại mới của Mỹ

Nguyễn Chiến Thắng^(*)

Đỗ Hồng Huyền^(**)

Tóm tắt: Nước Mỹ dưới thời tân Tổng thống Joseph R. Biden đã có những thay đổi đáng kể về chính sách so với người tiền nhiệm, trong đó chính sách đối ngoại được đặt ở vị trí trung tâm. Trong chính sách đối ngoại mới của mình, ông Biden chủ trương hợp tác với châu Âu để cùng giải quyết những vấn đề chung, như: Giảm các rào cản kinh tế và thương mại với các nước khu vực châu Âu; Ứng phó với những thách thức đến từ Nga và Trung Quốc; Hợp tác chặt chẽ hơn về an ninh và quốc phòng; Theo đuổi hành động chung với châu Âu về biến đổi khí hậu. Sự hợp tác chặt chẽ này được Mỹ và châu Âu kỳ vọng sẽ thúc đẩy mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương trong thời gian tới.

Từ khóa: Chính sách đối ngoại, Tổng thống Joseph R. Biden, Hợp tác xuyên Đại Tây Dương, Mỹ

Abstract: There have been significant changes in American policy under Joseph R. Biden compared to his predecessor. In the new foreign policy that was set as the focus of change, Biden advocates working with Europe to solve common problems such as reducing economic and trade barriers with Europe, responding to challenges from Russia and China, closer cooperation on security and defence, pursuing joint actions on climate change. Such close cooperation is expected by both sides to promote trans-Atlantic relations in the near future.

Keywords: Foreign Policy, Joseph R. Biden President, Trans-Atlantic Relations, America

Mở đầu

Năm 2021 là năm Mỹ và các nước châu Âu phải đối mặt với nhiều thách thức và khó khăn, bao gồm các mối đe dọa đối với các thể chế dân chủ và xã hội tự do đến từ các nhà nước độc tài, sự phát triển kinh tế không đồng đều ở cả hai bờ Đại Tây

Dương, những tác động nặng nề của biến đổi khí hậu, và gần đây nhất, thảm họa y tế và tài chính toàn cầu do tác động của đại dịch Covid-19. Mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương hiện đối mặt với sự thâm hụt lòng tin đáng kể đang kìm hãm sự hợp tác giữa các quốc gia, tổ chức trong việc giải quyết hàng loạt các thách thức chung này. Trong nhiệm kỳ của tân Tổng thống J. Biden, Mỹ và các nước châu Âu có thể có cơ hội vượt qua các thách thức này, không phải bằng cách quay trở lại các giả định và chính sách cũ, mà bằng cách thúc đẩy sự đổi mới và tiến bộ trong chính sách ngoại giao xuyên

^(*) PGS.TS., Viện Nghiên cứu Châu Âu, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;

Email: ncthang69@yahoo.com

^(**) ThS., Viện Nghiên cứu Châu Âu, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;

Email: honghuyen232@gmail.com

Đại Tây Dương, đồng thời củng cố các lợi ích chung của cả Mỹ và khu vực châu Âu.

1. Bối cảnh địa chính trị khu vực châu Âu năm 2021 và những tác động tới chính sách đối ngoại của Mỹ

Thực tế địa chính trị năm 2021 đặt ra vấn đề cấp bách đối với Mỹ là cần khôi phục mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương. Các chuyên gia về chính sách đối ngoại của Đảng Dân chủ và Đảng Cộng hòa của Mỹ đồng nhất quan điểm cho rằng sự đơn cực của nước này đã kết thúc.

Nền kinh tế, chính trị, quân sự của Mỹ đang bị thách thức bởi Trung Quốc đang trỗi dậy, tìm cách thay thế quyền lực của Mỹ trong khu vực Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương và cạnh tranh để có quan hệ chặt chẽ hơn với các đồng minh truyền thống của Mỹ, bao gồm cả các nước châu Âu. Ở châu Âu, sự tụt lùi của nền dân chủ, sự xuất hiện chủ nghĩa dân túy cực đoan đang phá vỡ cấu trúc chính trị và xã hội của các quốc gia chủ chốt vốn có ảnh hưởng lớn tới mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương (Taussig, 2021).

Ở trong nước, Mỹ vẫn phải đối phó với một đại dịch chưa được kiểm soát và sự suy thoái kinh tế vào năm 2021. Do đó có rất ít khả năng Mỹ thúc đẩy các đề xuất chính sách đối ngoại lớn không liên quan đến việc giảm bớt các cuộc khủng hoảng kinh tế và y tế của toàn liên bang. Nhưng những thách thức quan trọng trên trường quốc tế đến từ Trung Quốc, Nga, Iran và Afghanistan cho tới các vấn đề hợp tác thương mại và biến đổi khí hậu sẽ vẫn còn tồn tại. Do vậy, điều quan trọng là Mỹ cần có một đối tác sẵn sàng và có năng lực ở châu Âu, cũng như cần chú ý sớm và liên tục đến mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương, bao gồm việc sẵn sàng thảo luận về các vấn đề trọng tâm của chính trị châu Âu, chẳng hạn như di cư và biến đổi khí hậu. Các nỗ lực phối hợp và quan tâm chung giữa Mỹ và châu Âu sẽ

mang lại hiệu quả cao hơn trong các hành động đơn phương của Mỹ hoặc các quốc gia châu Âu riêng lẻ (Taussig, 2021). Mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương sẽ là tiền đề rất quan trọng giúp Mỹ đạt được các mục tiêu trong chính sách của mình.

2. Quan điểm tương đồng và khác biệt trong chính sách ngoại giao của Tổng thống J. Biden và các tổng thống tiền nhiệm

Dưới thời tân Tổng thống J. Biden, việc khôi phục mối quan hệ hợp tác xuyên Đại Tây Dương là một trong những ưu tiên trong chính sách đối ngoại của Mỹ.

J. Biden có chính sách đối ngoại khác biệt với hai người tiền nhiệm là Barack Obama và Donald Trump. Tuy nhiên, những chính sách mới triển khai của ông Biden cho thấy ông không thay đổi hoàn toàn chính sách ngoại giao của ông Trump. Những thay đổi chính sách chủ yếu thiên về mặt chiến thuật thay vì chiến lược, các lợi ích quốc gia cốt lõi của Mỹ về cơ bản là bất biến: Dù ai nắm quyền thì Mỹ vẫn theo đuổi con đường bảo vệ vị thế siêu cường của mình trước Nga và Trung Quốc; muốn ngăn Iran và Cộng hòa Dân chủ nhân dân Triều Tiên phát triển vũ khí hạt nhân; và muốn có vai trò chủ yếu trong giải quyết các vấn đề toàn cầu. So với thời ông D. Trump, chính quyền của ông Biden có những động thái mềm mỏng hơn với các đồng minh để gây dựng lại hình ảnh và uy tín của nước Mỹ với vai trò là người dẫn dắt, đồng thời củng cố và tận dụng triệt để các kênh đa phương mà chính quyền tiền nhiệm bỏ ngỏ trong 4 năm nhiệm kỳ (Thiện Minh, 2021).

Với việc ông J. Biden đắc cử Tổng thống kỳ Bầu cử Tổng thống Mỹ vừa qua, châu Âu kỳ vọng vào sự đổi mới trong hợp tác với Mỹ.

Ngày 05/02/2021, trong bài phát biểu quan trọng đầu tiên về chính sách đối ngoại, Tổng thống J. Biden đã tuyên bố rằng:

“Nước Mỹ đã trở lại. Nền ngoại giao đã quay lại. Các bạn là trung tâm của tất cả những điều tôi định hướng tới”, đồng thời ông cũng khẳng định sẽ đặt chủ nghĩa quốc tế và ngoại giao ở vị trí trọng tâm trong việc điều hành đất nước. Tất cả đều nhằm mục tiêu củng cố vị thế của nước Mỹ trên trường quốc tế và khẳng định ưu thế cạnh tranh trước Trung Quốc. Chính quyền của ông Biden kỳ vọng sẽ “bắt đầu tái hình thành thói quen hợp tác và xây dựng lại sức mạnh của các liên minh bị phớt lờ và xem nhẹ trong 4 năm qua”. Sau 4 năm nước Mỹ và thế giới trải qua “chủ nghĩa Trump”, chính quyền mới của ông Biden đang tìm cách củng cố lại vị trí của Mỹ trong nước cũng như trên thế giới (Theo: Tuấn Anh, 2021).

Ông Biden đã đưa Mỹ gia nhập lại Hiệp định Paris về biến đổi khí hậu, hủy bỏ quyết định rút Mỹ khỏi Tổ chức Y tế thế giới (WHO) và cam kết hỗ trợ nhiều hơn cho các nước nghèo trong cuộc chiến chống lại đại dịch Covid-19. Ngày 04/02/2021, chính quyền của ông Biden đã thông báo kế hoạch sẽ khôi phục chương trình tái định cư cho người tị nạn ở Mỹ với một mức độ cao hơn các chính quyền tiền nhiệm, thậm chí là so với cả thời chính quyền cựu Tổng thống Obama (Thịện Minh, 2021).

Chiến thắng trong cuộc bầu cử của ông J. Biden có ý nghĩa đặc biệt, mở ra những cơ hội mới cho quan hệ đối tác xuyên Đại Tây Dương. Châu Âu và Mỹ cần một thỏa thuận mới trong quan hệ đối tác này, cơ sở của thỏa thuận đó sẽ bao gồm việc ứng phó với những thách thức quốc tế bằng các giải pháp quốc tế chứ không phải với chính sách “Nước Mỹ trên hết” hay “Châu Âu trên hết” (Jordans, 2020).

3. Chính sách đối ngoại mới của Mỹ với châu Âu

Trong chính sách đối ngoại mới, Tổng thống J. Biden lấy dân chủ làm cơ

sở để lựa chọn đối tác, chủ trương “tái hợp tác với châu Âu để ứng phó với một thời đại mới của các vấn đề không biên giới”. Ông cho rằng cần thiết phải quản lý cả hai loại vấn đề, đó là: (i) sự gắn kết với các quốc gia khác và cả những vấn đề chung vượt ra khỏi biên giới các quốc gia như biến đổi khí hậu toàn cầu (Kiều Anh, 2021); (ii) cam kết tạo ra một kỷ nguyên mới trong chính sách đối ngoại Mỹ, nhấn mạnh tầm quan trọng của các liên minh truyền thống và khẳng định sử dụng ngoại giao để gắn kết với các nước khác. Tổng thống J. Biden khẳng định sẽ thúc đẩy nền dân chủ, sẵn sàng đối phó với Nga và Trung Quốc.

Các nhà lãnh đạo châu Âu đều hưởng ứng tầm nhìn và những cam kết của chính quyền Mỹ mới. Song, điều này không đồng nghĩa với việc các nước châu Âu sẵn sàng đi theo sự dẫn dắt của Tổng thống J. Biden trong các vấn đề quốc tế. Dưới thời cựu Tổng thống Trump, sự trỗi dậy của chủ nghĩa dân túy và tác động từ cuộc khủng hoảng Brexit đã khiến các nhà lãnh đạo Đức, Pháp, Bỉ nhận ra châu Âu cần có một hướng tiếp cận độc lập hơn, xây dựng khả năng tự lực cánh sinh mạnh mẽ hơn sau hơn nửa thế kỷ núp dưới chiếc ô bảo hộ an ninh của Mỹ.

Trong cuộc đối thoại với Hội đồng Đại Tây Dương ngày 04/02/2021, Tổng thống Pháp Emmanuel Macron đã tán thành lập trường của Tổng thống Biden, song cũng nhấn mạnh về tầm nhìn “chủ quyền châu Âu”, khi mà châu Âu tự chủ hơn về an ninh và chủ động hơn trong các cuộc khủng hoảng với các khu vực láng giềng, từ Bắc Phi cho tới các vùng tiếp giáp với Nga (Kiều Anh, 2021).

Từ việc nước Mỹ bị chia rẽ, châu Âu cần phải tập trung nhiều hơn vào sự đoàn kết của mình, dần tự chủ hơn trong các

vấn đề an ninh, thoát khỏi sự lệ thuộc vào nước Mỹ.

Nước Mỹ dưới thời chính quyền Tổng thống Biden đã có nhiều thay đổi chiến lược đối ngoại với châu Âu, đó là:

a) Giảm các rào cản kinh tế và thương mại với các nước khu vực châu Âu

Đại dịch Covid-19 lan rộng trên toàn cầu đã tác động đặc biệt nghiêm trọng tới nền kinh tế Mỹ, do đó phục hồi kinh tế liên bang sẽ là mục tiêu hàng đầu trong chương trình nghị sự của Tổng thống Biden. Trong giai đoạn chuyển tiếp hiện tại, Tổng thống Biden sẽ khôi phục quyền lãnh đạo của Nhà Trắng trong cuộc chiến chống đại dịch Covid-19 và thành lập một ban cố vấn để chống lại sự lây lan thêm của virus, giải quyết các khía cạnh kinh tế và xã hội của cuộc khủng hoảng (Subbaraman, 2020).

Trên bình diện quốc tế, chính quyền Biden có khả năng kiềm chế cuộc chiến thương mại đang diễn ra giữa Mỹ và châu Âu, có thể mở lại các cuộc đàm phán về hiệp định thương mại tự do.

Năm 2021, thương mại sẽ vẫn là một vấn đề gây chia rẽ ở Mỹ và châu Âu. Tổng thống Biden sẽ phải đối mặt với những trở ngại giữa các bên về việc giảm bớt các rào cản thương mại và thực hiện các hiệp định thương mại tự do. Bối cảnh chính trị trong nước trở nên phức tạp bởi thương mại và các chính sách kinh tế mà chính quyền Trump theo đuổi đối với các đối tác của Mỹ, bao gồm cả Liên minh Châu Âu (EU). Tuy nhiên, Mỹ và EU vốn có khối kim ngạch thương mại song phương trị giá 1 nghìn tỷ USD, hợp tác kinh tế xuyên Đại Tây Dương tạo ra 16 triệu việc làm ở Mỹ và châu Âu (Hamilton, Quinlan, 2020), với những lý do như vậy, chính quyền Biden sẽ sớm thúc đẩy việc loại bỏ các rào cản thương mại cũng như tổ chức chương trình nghị sự kinh tế xuyên Đại Tây Dương.

b) Hợp tác chặt chẽ hơn về an ninh và quốc phòng

Lĩnh vực an ninh và quốc phòng cũng chứng kiến những bất đồng dai dẳng giữa Mỹ và châu Âu. Ngân sách chi tiêu quốc phòng của châu Âu mà tiêu biểu là Đức liên tục giảm so với mục tiêu 2% GDP được quy định trong Tuyên bố Hội nghị thượng đỉnh Wales năm 2014 (Jordans, 2020).

Châu Âu đứng trước yêu cầu cần phải trở thành một đối tác tham gia vào lĩnh vực an ninh mạnh mẽ hơn là một đối tác thiện chí của Mỹ. Chính quyền Biden cho rằng, nếu chính sách quốc phòng của châu Âu được phối hợp chặt chẽ và thực thi tốt sẽ giúp châu Âu trở thành một trụ cột trong NATO.

Bên cạnh đó, xu hướng giảm sự quan tâm của Mỹ trong việc tuần tra các khu vực lân cận khu vực châu Âu sẽ không thay đổi dưới thời Tổng thống Biden khi Mỹ tiếp tục chuyển hướng chiến lược sang Ấn Độ Dương - Thái Bình Dương. Cũng giống như hai người tiền nhiệm của mình, ông Biden hoài nghi về việc rút quân khỏi Trung Đông và Bắc Phi. Điều đó có nghĩa là châu Âu ngày càng phải đảm nhận trách nhiệm hàng đầu trong việc đảm bảo an ninh cho khu vực lân cận phía Nam của mình.

Tổng thống Biden vẫn giữ cam kết chi tiêu quốc phòng 2% ngân sách của NATO sẽ đạt được vào năm 2024. Do đó, tất cả các đồng minh châu Âu phải kiên định với mục tiêu tại cuộc họp đầu tiên của NATO với ông Biden ở Brussels vào cuối năm 2021 và lên kế hoạch cụ thể để hiện thực hóa kịp thời mục tiêu đó. Mặc dù điều này sẽ gặp nhiều thách thức, đặc biệt là do áp lực ngân sách và các ưu tiên cạnh tranh sau đại dịch Covid-19, nhưng không có lý do gì để giảm bớt mức cam kết này. EU có thể đóng góp bằng cách nhấn mạnh hơn nữa các cam kết ràng buộc mà hầu hết các nước thành viên đã thực hiện trong khuôn khổ hợp tác có cấu trúc vĩnh viễn

(PESCO), cho phép các nước EU sẵn sàng và có khả năng hợp tác sâu hơn trong các dự án quốc phòng cụ thể (Brattberg, 2021).

Cuối cùng, quan hệ an ninh Mỹ - châu Âu sẽ phát triển từ quan hệ đối tác thông tri và phụ thuộc sang quan hệ đối tác hỗ trợ. Tuy nhiên, quan hệ đối tác hỗ trợ như vậy đòi hỏi cả hai cần có nỗ lực chung, cụ thể là: sự hỗ trợ rõ ràng của NATO và quốc phòng châu Âu từ phía Mỹ, và không kém phần quan trọng là các quốc gia châu Âu cần tăng cường nỗ lực để đạt được những mục tiêu chung. Như vậy, Mỹ dưới thời Tổng thống Biden tiếp tục ủng hộ mục tiêu vì một châu Âu tự do và hòa bình. Mỹ hoàn toàn cam kết với NATO và hoan nghênh sự đầu tư ngày càng tăng của châu Âu về quân sự cho mục tiêu phòng thủ chung.

c) Cùng châu Âu đối phó với những thách thức đến từ Nga và Trung Quốc

** Thách thức từ Nga*

Dưới thời Tổng thống Barack Obama, các biện pháp trừng phạt đối với Nga thường có sự phối hợp, thống nhất giữa Mỹ và đồng minh EU. Song, dưới thời Tổng thống Donald Trump, ông đơn phương thực hiện các quyết sách, thậm chí còn không có sự phối hợp với Lầu Năm Góc, Bộ Tài chính và Bộ Ngoại giao Mỹ cũng bị đặt ra ngoài.

Tổng thống Trump đã không thể cải thiện mối quan hệ Nga - Mỹ trước sự phản đối của đại đa số thành viên Hạ viện. Khi trong nội bộ NATO, EU cũng như giữa hai liên minh này xảy ra mâu thuẫn, chia cắt, thì Nga lại tận dụng tối đa cơ hội để gia tăng sự mất đoàn kết. Khi Tổng thống Mỹ không ủng hộ châu Âu, đe dọa trừng phạt EU..., điều này sẽ góp phần vào việc gia tăng những lợi ích chiến lược của Nga trong việc làm suy yếu NATO, EU để đạt được các mục tiêu địa chính trị chiến lược của mình.

Trong bối cảnh đó, chính quyền của tân Tổng thống Biden sẽ có một lợi thế nhất định

trong việc thúc đẩy sự thống nhất xuyên Đại Tây Dương mạnh mẽ hơn với Nga, theo hướng: Coi trọng đồng minh NATO và đưa Mỹ trở lại vị trí lãnh đạo; Quay lại phối hợp chặt chẽ với các đồng minh EU trong các chính sách trừng phạt; Ủng hộ Ukraine nhiều hơn và có thể sẽ tham gia đàm phán Normandie nhằm tìm giải pháp chính trị cho khủng hoảng; Đề cao các giá trị tự do, dân chủ, nhân quyền, cả với Nga và các nước láng giềng của Nga (Kiều Anh, 2021).

Nước Nga đã chia rẽ sự thống nhất xuyên Đại Tây Dương bằng cách đàm phán với từng quốc gia riêng lẻ, điều đó dễ dàng hơn nhiều so với đàm phán với một cộng đồng xuyên Đại Tây Dương mạnh mẽ và đoàn kết chặt chẽ. Đó là lý do tại sao việc đứng lên bảo vệ chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của Ukraine vẫn là mối quan tâm sống còn đối với châu Âu và Mỹ. Bên cạnh đó, việc ngăn chặn sự xâm nhập vào mạng máy tính của Nga đối với Mỹ, châu Âu và nhiều nước trên thế giới đã trở thành vấn đề cấp bách nhằm bảo vệ nền an ninh chung xuyên Đại Tây Dương. Những thách thức đến từ Nga có thể khác với Trung Quốc, nhưng đều đang hiện diện và cần được giải quyết nhanh chóng (The White House, 2021).

** Thách thức từ Trung Quốc*

Trong 4 năm cầm quyền, chính quyền Trump đã tạo ra chiến tranh thương mại với Trung Quốc. Các xung đột giữa Mỹ và Trung Quốc ngày càng làm cho hai nền kinh tế này cách xa nhau. Các nước đồng minh EU đồng quan điểm với Mỹ trong việc Trung Quốc cạnh tranh không lành mạnh, thị trường khép kín. Nhưng việc họ không đứng về bên nào trong các vấn đề thương mại và công nghệ đã làm yếu đi lập trường đàm phán của Mỹ và EU trước Trung Quốc.

Trước chính sách ngoại giao mới của Tổng thống J. Biden trong việc đối phó với những thách thức đến từ Trung Quốc, một

số quốc gia châu Âu đã đưa ra quan điểm chính sách của riêng mình.

Tại Diễn đàn Kinh tế Thế giới ngày 15/01/2021, Thủ tướng Đức Angela Merkel khẳng định nước này “không muốn tham gia vào việc xây dựng các khối liên minh”, đồng thời cho rằng các nước châu Âu không nhất thiết phải tự đặt mình vào tình huống lựa chọn giữa Mỹ và Trung Quốc, hoặc liên minh với bên này mà không liên minh với bên kia.

Tổng thống Pháp Emmanuel Macron cũng có quan điểm tương tự khi bác bỏ nhận định rằng châu Âu coi mình là một bên trung lập trong cuộc đối đầu Mỹ - Trung. Trung Quốc vẫn là một “đối thủ” và một “kẻ thù có hệ thống” của châu Âu, thậm chí cả khi nước này có thể là “đối tác” với châu Âu trong hành động toàn cầu ứng phó với biến đổi khí hậu (Kiều Anh, 2021).

Như vậy, cách tiếp cận đơn phương của Mỹ và toan tính nội bộ của EU về vai trò địa chính trị của chính mình không góp phần tìm ra một cách tiếp cận chung về các thách thức an ninh rộng lớn hơn do Trung Quốc và Nga đặt ra. Việc này một phần là do sự khác biệt thương mại giữa hai bờ Đại Tây Dương, mặt khác do những bất đồng quan điểm về trật tự dựa trên các nguyên tắc và tầm quan trọng của việc thúc đẩy các giá trị tự do dân chủ, nhân quyền. Bên cạnh đó, châu Âu phải tự lo phòng thủ và an ninh của chính mình nhiều hơn, có trách nhiệm hơn trong việc quản lý các thách thức an ninh xung quanh mình và cùng nhau chia sẻ trách nhiệm. Nếu Mỹ và châu Âu có thể giảm bớt sự chia cắt trong lòng xã hội và phát triển một chính sách chung ứng phó với những thách thức thì có thể tập hợp châu Âu vào một liên minh dân chủ vững mạnh (Sở Ngoại vụ Tiền Giang, 2021).

d) Theo đuổi hành động chung với châu Âu về biến đổi khí hậu như một ưu tiên hàng đầu trong chính sách đối ngoại

Trong chính sách đối ngoại mới của mình, Tổng thống J. Biden cho rằng biến đổi khí hậu là vấn đề quan trọng cần được bàn thảo và có ngay những biện pháp ứng phó. Theo ông, cần nhanh chóng đẩy nhanh các cam kết để tích cực hạn chế phát thải và cùng chịu trách nhiệm về việc đáp ứng các mục tiêu chống biến đổi khí hậu. Đó là lý do tại sao, trên cương vị tân Tổng thống, ông Biden ngay lập tức tham gia lại Hiệp định Paris về biến đổi khí hậu, và một lần nữa Mỹ chính thức trở lại là thành viên của hiệp định này.

Với sự lãnh đạo liên tục của châu Âu về các vấn đề khí hậu trong 4 năm qua, Mỹ mong muốn hợp tác cùng châu Âu để đầu tư vào những đổi mới công nghệ năng lượng sạch trong tương lai và xây dựng các giải pháp năng lượng sạch cho toàn cầu.

Việc tái ký kết Hiệp định Paris về biến đổi khí hậu mới chỉ là bước đi đầu tiên. Trước đó, trên cương vị Phó Tổng thống, ông Biden đã đề xuất đầu tư liên bang 1,7 nghìn tỷ USD trong 10 năm tới và thúc đẩy các khoản đầu tư bổ sung của khu vực tư nhân, nhà nước và địa phương lên tổng cộng hơn 5 nghìn USD cho lĩnh vực khí hậu và môi trường, tập trung vào năng lượng sạch (<https://joebiden.com/climate/>). Chương trình nghị sự mạnh mẽ về khí hậu này phù hợp với các nỗ lực của EU, và là một phần quan trọng của Thỏa thuận Xanh châu Âu. Phần lớn các khoản đầu tư được cam kết ở Mỹ và châu Âu cần được sử dụng để hỗ trợ đổi mới công nghệ, đây là cơ hội cho các tổ chức khu vực công và tư nhân của Mỹ và châu Âu thúc đẩy các sáng kiến tài trợ chung cũng như nghiên cứu và phát triển chung.

Các mục tiêu ban đầu của Mỹ sẽ là ưu tiên và tích hợp vấn đề chống biến đổi khí hậu vào tất cả các khía cạnh của mối quan

hệ xuyên Đại Tây Dương, bao gồm hợp tác thương mại, năng lượng, quốc phòng và công nghệ; làm việc với EU để điều phối thực hiện các mục tiêu khí hậu chung (đặc biệt cam kết trung hòa carbon vào năm 2050); và hợp tác các quốc gia thành viên EU trong việc thúc đẩy một chương trình nghị sự mạnh mẽ về khí hậu tại các cơ quan đa phương quan trọng, bao gồm G7 và G20.

Hai ưu tiên chiến thuật của Mỹ sẽ là phối hợp với EU về thuế quan biên giới và tăng cường hợp tác tài chính, kỹ thuật. Điều chỉnh Thuế quan biên giới (BATs) đã nổi lên như một công cụ được quan tâm để bảo vệ người lao động và khả năng cạnh tranh kinh tế của Mỹ, đồng thời khuyến khích các đối tác thương mại nâng cao hoạt động bảo vệ khí hậu của họ để tiếp cận thị trường Mỹ. Tương tự, Thỏa thuận Xanh châu Âu bao gồm một cơ chế điều chỉnh biên giới sẽ bắt đầu vào năm 2021 và đánh thuế đối với hàng nhập khẩu chứa nhiều carbon (Hengel, 2020).

Thay lời kết

Những thay đổi chính sách đối ngoại của Mỹ sẽ là trọng tâm thúc đẩy mối quan hệ xuyên Đại Tây Dương. Để thúc đẩy các giá trị được chia sẻ trong chính sách đối ngoại, Mỹ, EU và các quốc gia thành viên châu Âu sẽ cần tăng cường các cam kết trong nước của mình đối với các vấn đề dân chủ, công lý, nhân quyền và pháp quyền. Châu Âu trong chính sách ngoại giao mới của Mỹ đã thể hiện rằng: Liên minh xuyên Đại Tây Dương là một nền tảng vững chắc, trong đó an ninh tập thể và sự thịnh vượng chung được xây dựng. Quan hệ đối tác giữa châu Âu và Mỹ vẫn là nền tảng của tất cả những gì các bên hy vọng đạt được trong thế kỷ XXI □

Tài liệu tham khảo

1. Kiều Anh (2021), *Biden vạch rõ chính sách đối ngoại: Châu Âu chưa kịp “thở*

phào” đã vội “hoài nghi”, <https://vov.vn/the-gioi/quan-sat/biden-vach-ro-chinh-sach-doi-ngoai-chau-au-chua-kip-tho-phao-da-voi-hoai-nghi-835742.vov>, theo *Washington Post*, truy cập ngày 16/3/2021.

2. Tuấn Anh (2021), *Những thay đổi lớn trong chính sách đối ngoại của ông Biden*, <https://vietnamnet.vn/vn/the-gioi/binh-luan-quoc-te/nhung-thay-doi-lon-trong-chinh-sach-doi-ngoai-cua-joe-biden-711214.html>, truy cập ngày 16/3/2021.
3. Brattberg, Erik (2020), *What Can Europe Offer Biden on Security and Defense?*, <https://carnegieendowment.org/2021/01/26/what-can-europe-offer-biden-on-security-and-defense-pub-83563>, truy cập ngày 20/3/2021.
4. Hamilton, Daniel and Quinlan, Joseph (2020), *The Transatlantic Economy 2020*, AmCham EU, Johns Hopkins School of Advanced International Studies, and the U.S. Chamber of Commerce, <https://www.uschamber.com/report/the-transatlantic-economy-2020>, truy cập ngày 16/3/2021.
5. Hengel, Douglas (2020), “The European Green Deal Brings Opportunities and Challenges for U.S.-EU Cooperation”, *The German Marshall Fund*, <http://www.gmfus.org/blog/2020/02/05/european-green-deal-brings-opportunities-and-challenges-us-eu-cooperation>, truy cập ngày 18/3/2021.
6. Jordans, Frank (2020), AP Interview: Germany Seeks “New Deal” With US Under Biden, *The Associated Press*. Online at: <https://apnews.com/article/joe-biden-heiko-maas-elections-berlin-germany-caa483ae7813315cb551948f106294>, truy cập ngày 20/3/2021.

(xem tiếp trang 52)